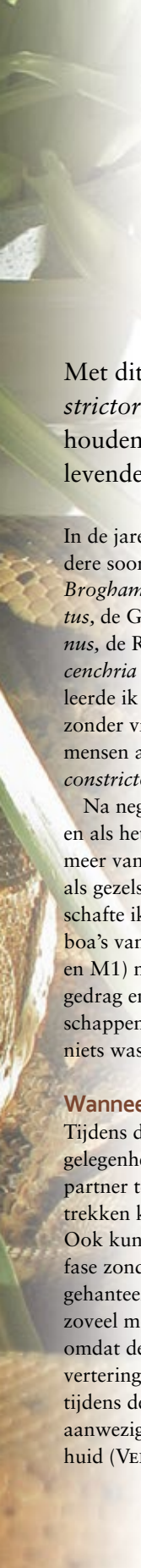

Ervaringen met een paartje
***Boa constrictor* als huisdier:**

18

De jachtfase (3) (slot):
***Boa constrictor* als huisdier**

A.A. Verveen

Poelwaai 3

2162 HA Lisse

www.verveen.eu

Foto's van de auteur

met toestemming van de afgebeelde personen

Met dit artikel besluit ik mijn in Lacerta verschenen serie over *Boa constrictor*. Aan de orde komen enkele geschiedkundige aspecten rond het houden van *Boa constrictor* als huisdier, verder de vraag of boa's solitair levende dieren zijn, hun vriendelijke aard en, tenslotte, hun slimheid.

In de jaren 1965 tot 1975 hield ik meerdere soorten reuzenslangen: de Netpython *Broghammerus* (vroeger *Python*) *reticulatus*, de Groene anaconda *Eunectes murinus*, de Regenboogboa *Epicrates cenchria cenchria* en *Boa constrictor*. Hiervan leerde ik dat *Boa constrictor* ssp. een bijzonder vriendelijk dier is, zowel tegenover mensen als ten opzichte van andere *Boa constrictor*.

Na negatief op bijterigheid te zijn getest en als het dier na tien mintuen spelen niet meer van je wegloopt, is dit dier geschikt als gezelschapsdier. In augustus 1991 schafte ik twee in gevangenschap geboren boa's van verschillend geslacht aan (F1 en M1) met de bedoeling deze dieren op gedrag en karakter te bestuderen, eigenschappen waarover in de boeken praktisch niets was te vinden

Wanneer mag men de boa hanteren?

Tijdens de jachtfase krijgt de slang de gelegenheid aan de jachtdrift op prooi of partner te voldoen. Individuele karaktertrekken komen dan het best tot uiting. Ook kunnen de dieren tijdens de jachtfase zonder problemen uitvoerig worden gehanteerd. Iets dat tijdens de vertering zoveel mogelijk moet worden vermeden omdat de dieren dan al hun energie aan de vertering besteden (VERVEEN, 2003a), en tijdens de vervelperiode vanwege de dan aanwezige grote kwetsbaarheid van de huid (VERVEEN, 2007).

Al mijn boa's werden niet alleen vanaf de geboorte of kort na de aanschaf uit de (gehandschoende) hand met dode prooi gevoerd, maar ook regelmatig en soms langdurig gehanteerd, variërend van intensief contact (altijd uitsluitend in de jachtfase) tot een enkele aai 's avonds laat op alle avonden ongeacht de fase van hun gedragscyclus. Door zulk geregeld en soms intensief contact raken deze dieren snel aan de mens gewend en zijn ongewoon weinig prikkelbaar, zeker vergeleken met wat een hond of kat aan hantering toelaat. Het "gegeven vertrouwen" en de vreedzaamheid van deze dieren doet mij iedere keer weer versteld staan (foto's 1 en 2). De uitzondering wordt gegeven door de geboorte- en kraamtijd waarin de moeder het geboortegebied een kleine veertien dagen héél agressief beschermt.

Het is van belang er aan te denken dat *Boa constrictor* traag van aard zijn en haast altijd "slapen", afgezien van de enkele keren dat zij op stap gaan. Het duurt daarom behoorlijk lang voordat je het dier redelijk goed leert kennen.

Gedragscyclus van *Boa constrictor*

Toen ik in 1991 met het houden en bestuderen van *Boa constrictor* wilde beginnen vroeg men mij nogal eens waarom ik geïnteresseerd was in dieren "waarvan toch al alles bekend was". Al doende kwam ik tot de overtuiging dat het woord "alles" toch beperkt was en sloeg op de gelukkige

Foto 1. Wederzijds vertrouwen tussen kind en boa; beide zijn in slaap gevallen

Photo 1. Mutual trust between child and boa. Both are fast asleep

Foto 2. Kind en boa: "De kleine farao"

Photo 2. Child and boa: "The young pharaoh"

Foto 3. Waterspel met tuinslangen

Photo 3. A child's watery play with garden snakes. "Garden snake" (in translation), is Dutch for garden hose

omstandigheid dat het gelukt was deze dieren goed in gevangenschap te houden en voort te laten planten. Over deze belangrijke onderwerpen zijn inmiddels diverse uitstekende boeken verschenen, zoals die van ROSS & MARZEC (1990), BOSCH (1994) en recenter ZUG ET. AL. (2001), BONNY (2007) en RUSSO (2007). Vandaar dat ik het onderwerp voortplanting, dat onder de kop "jacht op een partner" valt, op wat opmerkingen na in deze serie achterwege laat.

Ik hield de dieren in onze zitkamer (VERVEEN, 2001) en schreef alles in blocnotes op. Bij tijd en wijle werden de gegevens op spreadsheets overgebracht (met bewaard blijven van de blocnotes) en nader bekeken.

In 2000 begon ik met het analyseren van de gegevens en het schrijven van de eerste artikelen over het houden van *Boa constrictor* als huisdier. Ik kon toen niet vermoeden wat mij te wachten stond. Al vrij snel realiseerde ik mij dat het gedrag van *Boa constrictor* een min of meer regelmatige cyclus vertoont. Ik schreef deze artikelen vervolgens in de hieruit voortvloeiende volgorde op (eten-verteren-vervelen-jagen). In plaats van het wel degelijk zo bedoelde "Ervaringen met een paartje *Boa constrictor* als huisdier" had deze serie achteraf beter "Gedragscyclus van *Boa constrictor*" kunnen worden genoemd.

Het houden van *Boa constrictor* als huisdier

Het is al een oude gewoonte van de mensheid om slangen als huisdier te houden. In de eerste eeuw meldt PLINIUS DE OUDERE (23–79 AD) dat Esculaapslangen (*Zamenis longissimus*) indertijd in Rome als huisdier werden gehouden (BOGAART & VAN DER VOORT, 2002, blz. 231, voetnoot 53).

Eveneens aan het begin van onze jaartelling hield een Romeinse keizer, vermoedelijk Claudius Nero Tiberius, meerdere slangen, waarvan één uit zijn hand at (Bogaart & van der Voort, 2002, blz. 224, voetnoot 29). Ook "moderne keizers" hielden mogelijk slangen. Volgens vermeldingen op het Internet hield de twintigste eeuwse Harvey S. Truman, President van de Verenigde Staten een *Boa constrictor* als huisdier. Deze, gezien het ontbreken van slangen op de in omloop zijnde lijsten van huisdieren van het Witte Huis misschien fictieve slang, droeg de bizarre naam "Monster Jungle X-ray" (1). Alice Roosevelt, de dochter van zijn voorganger Theodore Roosevelt, zou een kousenband-slang hebben gehad (2), gezien de kleur toepasselijk "Emily Spinach" ("Spinazie Eem") genoemd.

In het boek van het echtpaar MORRIS over "mensen en slangen" (1968, blz. 33)

Figuur 1. Zuid-Amerikaanse indianenkinderen met hun troeteldieren. Plaat van Ralph Thompson op blz. 150 van Gerald Durrell's "Three singles to adventure". 1954, Penguin herdruk 1964.

stellen de schrijvers dat "De cultus van de huisslang in Europa en in de Slavische landen wijd was verbreid. Nog tot in de zestiende eeuw werden in Zweden slangen vrijwel als huisgoden vereerd en deze mochten onder geen enkele voorwaarde worden gedood."

In 1950 bezocht DURRELL Guyana op een expeditie om dieren voor Britse dierentuinen te verzamelen. Daar nam hij waar dat de indianen Boa constrictors hielden als huisdier voor hun kinderen en om de huizen vrij te houden van muizen, ratten en ander ongedierte (DURRELL, 1964 blz. 148):

"Veel kinderen brachten hun jonge Boa constrictor mee. Fraai roze, zilver en licht geelbruin gekleurde dieren, opgerold rond het middel of de pols van hun eigenaren. Boa's lijken ietwat ongewone troeteldieren voor de kinderen te zijn, maar de indianen blijken geen last te hebben van de ridicule angst voor slangen waar Europeanen mee zijn behept. Zij houden de boa's in hun hutten waar zij vrij rondkruipen. In ruil hiervoor vervult de boa de taken die bij ons gewoonlijk door de kat worden uitgeoefend." (Vertaling AAV).

Dit wordt toegelicht door een kostelijke tekening van Ralph THOMPSON op bladzij 150 van het genoemde boek met onder andere een meisje met haar aapje op een schouder en haar boa constrictor in haar armen (figuur 1).

Dankzij de vervelling ineens en als geheel zal de slang een populair huisdier

worden. Slangen zijn wel degelijk aaibare dieren (zie PLOEGAERT, 2009) ofschoon velen dat niet aan willen nemen. Evenals de

Figure 1. Amerindian children with their pets. Illustration by Ralph Thompson on page 150 of Gerald Durrell's "Three singles to adventure" 1954, Penguin reprint 1964.

Figuur 2. Rotterdams Nieuwsblad van dinsdag 17 april 1896.
Bron: Koninklijke Bibliotheek, Den Haag

In geen enkel opzicht heeft de boa-constructor kans een geliefd huisdier te worden. Zij zijn in den omgang zeer zwaar en dooden hun sischtoffers door dezen te omwikkelen, doch dienen ze zich van hun sterke, scherpe tanden, die achterwaarts gekoerd staan. De hoven- onderkaak, dat ze de beide kanten van elke kaak tegelijk kunnen gebruiken. Deze tanden zijn niet giftig, doch de beet is niettemin dodelijk, daar de slang, wanneer ze eenmaal haar tanden ergens in heeft gezet, ze niet zelf terug kan trekken. Het monster eet niet op geregelde tijdstippen, doch wanneer het eenmaal zijn maal doet, slikt het zich vaak zoo vol, dat het drie weken noodig heeft om het verslonden voedsel te vertieren.

Figuur 3. Dagblad "Het Centrum" van 22 juni 1925.
Bron: Koninklijke Bibliotheek, Den Haag

ALLERLEI

BOA-CONSTRUCTOR.

Te Weenen heeft zich dezer dagen een boa-constructor als corpus delicti in de rechtszaal ontold. En medegewerkt tot een vrij spraak.

Een dierenvriend had al lang geleden dezen boa tot zijn huisgenoot uitverkoren. Bij zonig weer mocht het slangebeest zelfs wel eens mee uit wandelen. Als voorzichtig staatsburger had de eigenaar voor den aankoop van den boa bij de politie gevraagd of je zoo'n dier wel houden mocht. En daar de politie geen benul had van des boa's gewoonten informeerde zij eens in den diertuin te Schönbrunn hoe het daarmee zat. De directeur van dien diertuin gaf omtrent den boa de beste informatie: een onschuldig, vriendelijk en zelfs sympathiek dier. Waarop de politie haar toestemming verleende, en het eendrachtig huishouden van man en slang (een Eva schijnt ontbroken te hebben) zich vestigde.

Alles ging goed, tot de burens de lucht van het geval kregen, doodsbeauwd werden en den eigenaar van de slang aanklachten wegens „het in gevaar brengen der openbare veiligheid.“ De rechtbank verzocht hem, zijn huisgenoot ter terechtzitting te brengen.

De beklaagde begon bij het proces met de verklaring, dat hij onmiddellijk toestemming der politie had gevraagd voor de aanschaffing van den boa. Daarop haalde hij het dier uit zijn actentasch en legde het op de groene tafel. Eerst bleef de boa stom-verbaasd stil liggen. Toen begon hij zeer doelbewust en volstrekt niet vriendelijk, zij het ook niet dreigend, langzaam in de richting van het O.M. te marcheeren, dat hij uiterst verwonderd aankeek. Blijkbaar wist het brave dier precies, aan wien het dit uitstapje te danken had.

De boa bepaalde zich echter tot dit gebaar en gedroeg zich overigens zoo netjes en beleefd, dat ook de rechtbank van meening was, dat hier geen sprake kon zijn van „gevaar voor de openbare veiligheid“. Zij sprak dan ook den eigenaar vrij, die het dier weer in zijn tasch stopte en mee naar huis nam.

voor een huisdier veel te snel voortbewegende hagedissen scheiden slangen dus geen microscopische huidschilfers af — denk aan roos — die haren of veren dragend gedierde tot een bron van allergische ziekten kunnen maken.

Wat ik in 1991 echter niet kon vermoeden was dat gezien de grote aantallen

op reptielendagen en slangendagen aangeboden nakweekdieren *Boa constrictor* ondertussen een populair gezelschapsdier blijkt te zijn geworden. Het Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren LICG ^(3a) rekent hier vandaag de dag wat de slangen betreft *Boa constrictor* ^(3b)

onder, terwijl ook enkele andere slangen worden genoemd: Koningspython, kousenbandslang, Rode rattenslang, Netpython, Tigerpython en Westelijke haakneusslang. Zij staan echter niet als knuffeldieren maar als kijkdieren te boek Afgezien van de Netpythons, Tigerpythons en ongewoon grote *Boa constrictors* is dit mijns inziens niet terecht. De

overige soorten kunnen, zij het onder toezicht, wel degelijk als een maatje voor de kinderen worden beschouwd, zeker de kleinere uitvoeringen ervan ⁽⁴⁾ (foto's 1 - 3). Dit toezicht geldt natuurlijk ook voor de "gewone" huisdieren ⁽⁵⁾. Voor elke soort is op de website van het LIVG een informatieve bijsluiters te downloaden.

Boa constrictor zijn vriendelijke dieren, hoewel vroege mededelingen in de pers op het tegendeel duiden (figuur 2). Toch werd de aard van *Boa constrictor* al in 1925 als "vriendelijk" beschreven. (figuur 3): "Een onschuldig, vriendelijk en zelfs sympathiek dier."

Berichten over eventuele ontsnaptingen zijn desondanks meestal meer sensatiebelust (zie internetreferentie ⁶) dan werkelijkheidsgetrouw ⁽⁷⁾. Vermakelijk (maar vanwege het onbegrip ook droevig) is het in 2010 in de Nederlandse media flink opgeklopte bericht over de ontsnapping van een *Boa constrictor* in het plaatsje Graz in Oostenrijk ⁽⁶⁾. Voor de goede orde voegen zij er ook nog een grote python aan toe. Uit een Engelse versie ⁽⁸⁾ komt een genuanceerder beeld naar voren, hoewel ook dat medium niet vrijuit gaat door tenslotte over de *cobra* te spreken als de *boa* wordt bedoeld.

Na vergeefse grote klopjachten in de omgeving werd het net gevoerde dier tenslotte — ik zou zeggen "natuurlijk" — vlakbij, in het huis van de eigenaar, gevonden ^(6,7).

Hier moet ik nog aan toevoegen dat in *alle gevallen* dat in de loop der jaren een van mijn eigen slangen ontsnapte (VERVEEN, 2011), de dieren altijd *in of binnen 30 meter* van hun oorspronkelijke verblijfplaats (kamer of terrarium) werden teruggevonden, hetzij direct, hetzij na kortere of langere tijd, zelfs na een tijdsverloop van meerdere maanden.

De angst voor de niet giftige wurgslangen berust op het idee dat deze dieren mensen zouden kunnen wurgen. Nu wurgt een wurgslang alleen als het honger heeft en beperkt het zich tot dieren die het als

prooi herkent of die naar hun prooi ruiken. Mensen, ook kleintjes, vallen daar niet onder, tenzij die net een echte prooi (zoals een rat of konijn als huisdier) in handen hielden. *Ongelukken⁽⁹⁾ kunnen worden voorkomen door ervoor te zorgen niet zelf naar prooi te ruiken en altijd met meerdere volwassenen te zijn bij het hanteren van echt grote reuzenslangen (een goede vuistregel is één volwassene per strekkende meter slang).*

Desondanks zijn er op het Internet geen verslagen te vinden over aan een Boa constrictor toe te wijzen wurging van een mens als prooi. Een deel van de angst berust vermoedelijk ook op een verwarring met de in hun thuisland voorkomende gevaarlijk groot wordende anaconda.

Het zijn de grote reuzenslangen die een enkele dode op hun naam hebben staan, maar ook hier zijn de aantallen klein, in de Verenigde Staten gemiddeld één dode per drie jaar (sinds 1980: NY Daily News, 11 juni 2010)⁽¹⁰⁾, en aan dom gedrag te wijten (zie hieronder).

Boa's zijn net als wij bang om te vallen en houden zich *stevig* vast. Ze zijn zo sterk dat zij zelfs na een stevige maaltijd langs zichzelf omhoog kunnen klimmen (foto 4). Dit kunnen zij ook doen wanneer zij bij de punt van de staart op worden gehouden. Het is daarom niet slim ze om je nek te hangen of te laten kruipen en zeker niet de wat grotere reuzenslangen. In tenminste twee gevallen werd in de Verenigde Staten een man gedood door een grotere Boa constrictor om zijn nek te laten kronkelen⁽⁵⁾. Het gevaar is niet de verstikking, die pas na minuten optreedt, maar het onbedoeld afknellen van de bloedstroom naar de hersenen waardoor je (net als de prooi) *na zo'n 15 seconden* het bewustzijn verliest. Hanteer grotere reuzenslangen daarom alleen in het bijzijn van tenminste één, goed geïnstrueerde, andere persoon (of meerdere, afhankelijk van de grootte van de slang) die de slang zo nodig van je af kan wikkelen.

Het is opvallend dat in de commentaren die in aansluiting op zulke berichten over

de ontsnapping van een Boa constrictor op het Internet staan een sterk negatieve toon doorklinkt. Het contrast met de houding tegenover honden is groot. Dit terwijl zowel een tamme hond, als kat, als slang op onverwachte momenten heel gevaarlijk kunnen zijn (5).

Hondebeten moeten altijd door een arts worden behandeld, wat in Nederland neerkomt op 12.000 op de eerste hulp behandelde gebeten personen per jaar (1999) (11). Hiervan worden jaarlijks gemiddeld 240 mensen in het ziekenhuis opgenomen en sterft er gemiddeld één. Deze incidenten halen de media niet, vermoedelijk omdat honden als tamme dieren worden beschouwd en elke beet als een ongelukje. De hondebeet moet niet alleen heel erg zijn wil er in de media over worden bericht, maar ook heel bijzonder (12).

Voorzorgsmaatregelen

Eerder noemde ik al het stoïcijnse gedrag en de bijzonder geringe bijterigheid van Boa constrictor. Vergeleken met het gemiddelde gedrag van hond, kat of konijn is de aan de mens gewende boa zelfs bijzonder tam te noemen. Maar omdat dit dier zo sterk is en zich vaak heel krachtig vasthoudt, moet er, als gezegd, net als voor andere grotere huisdieren⁽¹¹⁾ wel altijd tenminste één volwassene aanwezig zijn als een kind de boa hanteert.

Vertederend gedrag

Zoals uit de tekst van het bericht uit 1925 al bleek (figuur 3) worden zelfs volwassenen soms sterk door het "vertederende gedrag" van de boa's getroffen. Dit gebeurt bijvoorbeeld als zij met de koppen bij elkaar liggen (foto's 5 en 6), iets wat heel vaak gebeurt. Ook kinderen kunnen deze slangen lieve dieren vinden, nadat zij de gelegenheid hebben gehad ze wat langer te observeren en ermee te spelen. Men leze hiervoor bijvoorbeeld het artikel van PLOEGAERT (2009).

Het vriendelijke en stoïcijnse gedrag van *Boa constrictor* maakt het dier geschikt als object voor een door een leerling gegeven

Foto 4. Na hangend aan een tak zijn maaltijd te hebben verorberd klimt de vier jaar oude boa F3 langs het eigen lijf omhoog naar en op de tak

Photo 4. Four-year old boa F3 has just finished its meal and climbs back along its own body on to its branch

les op de lagere school. De leerling kan daarbij het dier aan de klasgenoten laten zien en vast laten houden. Dit alles wel in aanwezigheid van de eigenaar van de slang, die een goed oogje in het zeil moet houden.

Drie vragen

Tijdens het schrijven werd ik vaker geconfronteerd met zaken die ik niet had verwacht, die soms zelfs tegengesteld waren aan wat men dacht of wat ik zelf had gedacht of wat ik meende te hebben gezien of juist had gemist, terwijl die achteraf als het ware vanzelf spraken. In de volgende drie paragrafen stel ik zulke aspecten in de vorm van een vraag aan de orde.

Zijn *Boa constrictor* nachtdieren?

De dieren vertonen in het terrarium een dag- en een nachtpiek in hun activiteit (VERVEEN, 2003b). Voor mijn vrouwelijke boa F1 was de piek overdag zelfs veel groter dan die tijdens de nacht.

Ik vermoed daarom dat de verticale vorm van de spleet van hun pupillen (foto 7) oorspronkelijk meer te maken heeft gehad met de “eeuwige schemering” in dichte wouden dan met de nachtelijke afwezigheid van de zon. Dit is echter wel speculatief.

Zijn *Boa constrictor* solitair levende dieren?

Men zegt dat *Boa constrictor* net als alle andere pythons en boa's een solitair levend dier is (zie STOCKL & STOCKL, 2000). Wanneer we solitair echter definiëren als “geen soortgenoten in het eigen territorium

dulden” dan geldt dit beslist niet voor *Boa constrictor*. In gevangenschap heeft dit dier geen afgepaald territorium en laat het soortgenoten overal toe. Mannetjes mogen hetzelfde vrouwtje delen, zelfs tijdens de copulatie (KIVIT, 1982; VERVEEN, eigen observatie). Ook heb ik de indruk dat zij een warme plek vaak samen delen hoewel er meer van die in het terrarium zijn. Zoals ik al schreef, zie ik bijzonder vaak dat de dieren ongeacht het geslacht met de koppen bij elkaar liggen (foto's 5 en 6).

Tijdens de jachtfase zie je nu en dan een afzetting van een klein beetje urine. De betekenis hiervan is niet duidelijk. Duidt het op het markeren van een mogelijk territorium of op het attenderen van een mogelijke partner?

Toen indertijd het vrouwtje F1 niet meer bij voortdurend in de takken aan

het plafond wenste te leven werd zij in een groot terrarium geplaatst terwijl het mannetje in de takken achterbleef. Daarop weigerde het mannetje M1 voedsel en ook maakte het vaak zoekende bewegingen. Wij vermoedden toen dat hij het vrouwtje miste. Daarop werd hij ook in het terrarium gezet. Hij at toen weer, maar zocht nu in het terrarium naar een hooggelegen tak. Toen ik die voor hem maakte kroop hij er snel op (foto 8) waarop ook het zoekende gedrag was verdwenen en hij met de nieuwe situatie tevreden leek te zijn.

Van mijn twee resterende boa's F2 en F3 (foto 6), beide vrouwtjes, overleed in November 2011 plotseling F3, de jongste, een 8 jaar oud dier (de onderste slang op deze foto). Haar zus F2, 12 jaar oud, heeft daarop drie dagen lang voortdurend onrustig door ons huis rondgezworven. Op

Foto 5. Vaak liggen de boa's (F1, M1 en F2) met de koppen in elkaars buurt

Photo 5. Boas F1, M1 and F2 often rest with their heads close to each other
Foto 6. Idem, boa's F2 en F3
Photo 6. Ditto, boas F2 and F3

die derde dag zou zij volgens het schema worden gevoerd. Zij liet de haar toegemeten drie prooien de hele avond liggen, en at er 's nachts tenslotte één op maar weigerde verder te eten. Hierna is zij geleidelijk aan rustiger geworden.

Ofschoon *Boa constrictor* niet bepaald een kuddedier is, is het ook geen solitair levende kluizenaar. Ook in het wild komt het voor dat deze dieren in kleine groepen samenleven (voor *Boa constrictor nebulosa*: VANDEVENTER, 1992; BONNY, 2007, blz. 147). De term "solitair" moet daarom terughoudend of helemaal niet worden gebruikt.

***Boa constrictor* is heel handig, maar is het dier ook intelligent?**

Toen de twee in een kleiner terrarium gehouden jonge mannetjes M2 en M3 ongeveer drie jaar oud waren raakten zij erg geïnteresseerd in het heel veel grotere vrouwtje F1 (hun moeder). Wanneer zij in huis rond mochten zwerven trokken zij stevast naar het grote terrarium en probeerden er binnen te komen. Als zij in de takken aan het plafond waren geplaatst trachtten zij van daaruit op het terrarium van de grote vrouw F1 te komen. Eenmaal daar aangekomen gebruikte de boa de

Foto 7. Vernauwde verticale spleetpupillen

Photo 7. Boa's vertical slit pupils

Foto 8. Het mannetje M1 op zijn "eigen" tak in het terrarium. Let ook op de "grote ogen"
Photo 8. Male M1 on his special branch in the terrarium. Also note its "large eyes"

spleet tussen haar en hun terrarium om omlaag te klimmen (foto 9) om vervolgens te proberen haar terrarium te enteren (foto 10).

Het valt op dat *dit gedrag van de "pas-sieve" hinderlaagjacht verschilt omdat het dier nu actief op een partner jaagt, althans wat mannelijke boa's betreft.*

Om ontsnapping uit de takken tegen te gaan had ik bij elk van de twee uiteinden van de takken aan het plafond een rolgordijn opgehangen dat ik dan neerliet (foto 11). Beide mannetjes deden vervolgens hun uiterste best het gordijn te omzeilen (linksboven op deze foto). Dit lukte boa M2 vrij snel. Hij vouwde de linkerkant van het scherm met een stevige maar soepele lus van zijn lijf in elkaar en kon zo oversteken. Hij onthield deze oplossing bovendien heel goed, omdat hij bij volgende gelegenheden snel het scherm overmeesterde. Het uit dezelfde worp afkomstige andere mannetje, M3, slaagde er niet in dit probleem op te lossen hoewel hij het vaak probeerde en hij bovendien in de gelegenheid was het gedrag van zijn broer te observeren. Er bestaan dus verschillen in intelligentie, dat wil zeggen in probleemoplossend vermogen, tussen de broers.

Jongere boa's die actief op zoek zijn naar een vrouwtje zou men in die situatie dus aan "intelligentietests" kunnen onderwerpen (zie bijvoorbeeld Leal & Powell, 2011).

Slotwoord

Ondanks de grote verschillen in structuur (koud- versus warmbloedig), vorm (cilindrisch versus viervoetig) en gedrag (ex-

Foto 9. Boa M3 klimt omlaag door de glazen "schoorsteen" gevormd door het grote vrouwtje bevattende glazen terrarium rechts en de glazen buitenwand van een kleiner links. Het nog in de spleet zittende deel van de boa lijkt dikker te zijn doordat het in de glazen terrariumwand spiegelt.

Photo 9. Boa M3 chimney climbed down the glass crevice between the female-housing terrarium at right and the case at left of which only the side panel is visible. Note that the flattened part of the boa still contained within the "chimney" mirrors on the glass wall of the terrarium

Foto 10. Het nog kleine mannetje boa M3 probeert na zijn klimpartij vergeefs het terrarium van het heel veel grotere vrouwtje F1 binnen te komen
Photo 10. After his chimney climb down, young male boa M3 vainly tries to enter the terrarium housing the adult female F1

treem kalm versus behoorlijk ongeduldig), plus de gigantische tijds kloof van zo'n vijftig miljoen jaar die *Boa constrictor* van ons, *Homo sapiens*, scheidt bestaat er toch een vorm van contact, hoe primitief ook, die *Boa* ons doet accepteren en bij ons soms zelf gevoelens van vertederende opwekt. Ik verbaas mij hierover iedere keer weer.

In de hiermee eindigende reeks artikelen heb ik er naar gestreefd verschillende tot voor kort verwaarloosde aspecten van het leven van *Boa constrictor* in gevangenschap te weten te komen, nader te bestuderen en aan u, lezer, door te geven.

Met deze reeks hoop ik er bovendien aan bij te dragen dat deze verre neef, wiens voorouders de onze op deze wereld zo'n vijftig miljoen jaar vóórgingen, onze aandacht, belangstelling, waardering en zorg zonder meer verdient te krijgen en zijn plaats in de natuur mag houden.

VOORBEHOUD

Omdat de in de reeks "Ervaringen met een paartje *Boa constrictor* als huisdier" vermelde resultaten en conclusies betrekking hebben op de door mij verkregen gegevens en scans over maar enkele *Boa constrictor* die bovendien naaste verwanten zijn, moeten zij als voorlopige

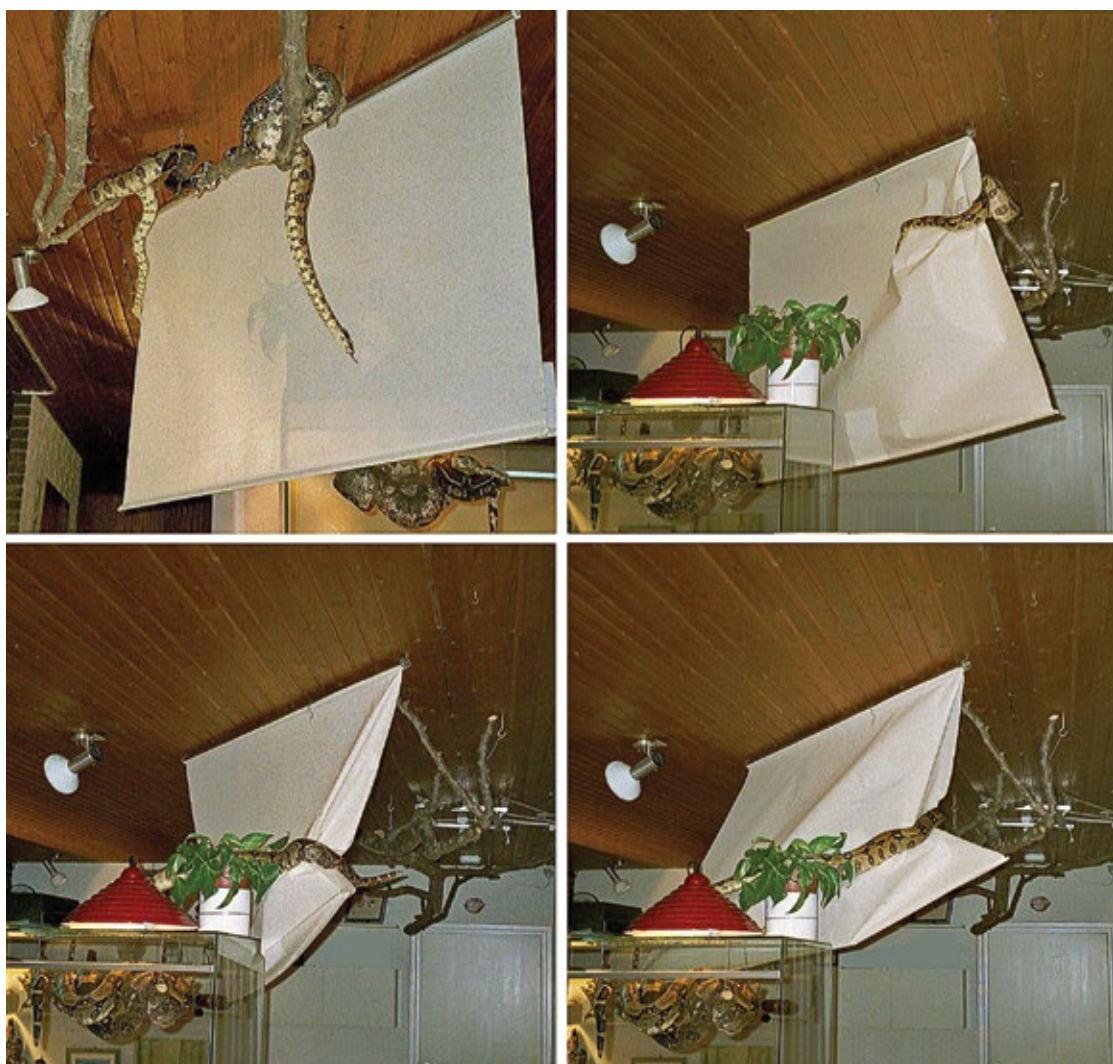
uitkomsten worden beschouwd. Onderzoek door andere bezitters van reuzenslangen of van andere slangen die de hinderlaagjacht beoefenen is noodzakelijk om de in mijn artikelen gemelde uitkomsten en ideeën te testen. De lezers worden daartoe van harte uitgenodigd.

RESERVATION

The results and conclusions reported in the papers of this series on *Boa constrictor* published by me in *Lacerta* since 2001, are based on data and scans recorded from a few boas only, and that are close relatives in addition. These results and conclusions are, therefore, preliminary only. Investigations by other owners of giant snakes, or other snakes that hunt by ambush, are, therefore, needed to test these, to which you are cordially invited.

Foto 11. Volgens de klok vanaf linksboven: boa M2 overmeestert het rolgordijn op weg naar het terrarium waar het grote vrouwtje zich in bevindt. Boa M3 (rechter slang linksboven) heeft deze methode nooit "ontdekt". De drie overige foto's zijn van de andere kant van het rolgordijn genomen.

Photo 11. Clockwise from top left: Boa M2 overcomes the roller screen barrier and arrives on top of the terrarium of the adult female. Boa M3 (snake at right in the top left picture) never learned the trick. The first picture shows the branches side of the screen. The three other pictures show the other side of the screen.

SUMMARY

Keeping a pair of Boa constrictor as pets: 18 (close). Boa constrictor as a pet
Boa is a pet of old, probably because it is such a friendly animal. It is more stoic than any dog or cat. Its bite is exceedingly rare and is harmless, apart from the strike on a prey. Such a strike on man will only occur when one behaves quite stupidly, like feeding the snake with bare hands, so with prey-smelling hands, or when the boa defends the area where it dropped its young. I think that the average dog or cat is more dangerous than the average Boa constrictor. However, one has to treat boas like any other pet animal with intelligence and respect, and with children always in the presence of a knowledgeable adult. It takes

time, however, to learn to understand these animals, since they are slow moving and have a much lower metabolic rate than we have. I doubt the correctness of the idea that Boa constrictor are solitary living animals. They are probably also diurnal, so their "night eyes" function well in the "twilight" of dense forests.
The quest by males for a partner (photo's 9 - 11) differs from the ambush sit-and-wait strategy in that it is now a case of active search for a female instead of the "passive" ambush strategy. Mutual differences exist in "intelligence", i.e. problem-solving capacity (photo 11).

Literatuur / References

- ANONYMUS, 1896. Rotterdams Nieuwsblad, dinsdag 17 april.
- ANONYMUS, 1925. Boa-constrictor. Dagblad "Het Centrum", 22 juni.
- BOGAART, S. & M. VAN DER VOORT, 2002. De beschrijvingen van slangen in: Van den propriëteyten der dinghen, p. 217-234. In: HUIZENGA, E., O.S.H. LIE & L.M. VELTMAN, 2002. Een wereld van Kennis. Bloemlezing uit de Middelnederlandse Artesliteratuur. Uitgeverij Verloren BV, Hilversum.
- BONNY, K., 2007. Die Gattung *Boa*. Taxonomie und Fortpflanzung. KUS-Verlag, Rheinstetten.
- BOSCH, H., 1994. Boa constrictor. Heselhaus und Schmidt Verlag, Münster.
- DURRELL, G. 1954, 1964. Three singles to adventure. Rupert Hart-Davis, 1954; Penguin Books, 1964, Middlesex.
- KIVIT, R., 1982. Ervaringen bij het houden en kweken van *Boa constrictor*. Lacerta 40 (10/11): 126-130.
- LEAL, M. & B.J. POWELL, 13 July 2011. Behavioural flexibility and problem-solving in a tropical lizard. Biology Letters. Published online doi:10.1098/rsbl.2011.0480.
- MORRIS, R & D. MORRIS, 1965, 1968. Man and Snakes. Hutchinson & Co., 1965; Sphere Books, London, 1968.
- PLOEGAERT, T., 2009. Boa's op school / Boas at school. Litteratura Serpantium 29 (3): 130-140.
- ROSS, R.A. & G. MARZEC, 1990. The reproductive husbandry of pythons and boas. Institute for Herpetological Research, Stanford.
- RUSO, V., 2007. The complete *Boa constrictor*. A comprehensive guide to the care, breeding, and geographic races. ECO Herpetological Publishing & Distribution, www.ecouniverse.com.
- STÖCKL, H & E. STÖCKL, 2000. Boas und pythons. Bede-Verlag, Ruhmannsfelden.
- VANDEVENTER, T.L., 1992. In search of the Tete'Chein: Observations on the natural history of *Boa constrictor nebulosus*. <http://www.boa-subspecies.com/subspecies/nebulosus.htm>.
- VERVEEN, A.A., 2001. Ervaringen met een paartje *Boa constrictor* als huisdier: 1. Huisvesting; voeren en communicatie. Lacerta 59 (3): 126-135.
- VERVEEN, A.A., 2003a. Ervaringen met een paartje *Boa constrictor* als huisdier: 4. Gegeten per jaar; aanpassing aan het niet vaak eten. Lacerta 61 (2): 43-52.
- VERVEEN, A.A., 2003b. Is *Boa constrictor* a nocturnal animal? / Is *Boa constrictor* wel een nachtdier? Litteratura Serpantium 23 (2): 4-10.
- VERVEEN, A.A., 2007. Ervaringen met een paartje *Boa constrictor* als huisdier: 10. Vervellen (2): de kleuren van de huid. Lacerta 65 (3): 104-119.
- VERVEEN, A.A., 2011. Ervaringen met een paartje *Boa constrictor* als huisdier: 16. De jachtfase 1. *Boa op stap*. Lacerta 69 (5): 200-212.
- Zug, G.R., L.J. Vitt & J.P. Caldwell, 2001. Herpetology. An introductory biology of amphibians and reptiles, 2d edition. Academic Press, San Diego, etc.

Internet (February 25th, 2012)

1 http://www.freebase.com/view/en/monster_jungle_x_ray

2 http://wiki.answers.com/Q/Who_had_a_pet_snake_name_Emily_spinach

3 LICG Landelijk InformatieCentrum Gezelschapsdieren

a <http://www.licg.nl/kq/dieren/reptielen.html>

b <http://www.licg.nl/1xh/dieren/reptielen/boa-constrictor.html>

4 <http://www.verveen.eu/>

Boaphoto/02BoaChild/02Boa&Child.html

5 <http://www.newser.com/story/92153/pet-boa-constrictor-kills-owner.html>

6 <http://nos.nl/video/174563-boa-en-python-ontsnappen-in-oostenrijk.html>:

"Met man en macht zoeken politieagenten naar de ontsnapte reptielen. Eerder probeerde de drie meter lange boa zijn baas te wurgen. Deze kon net op tijd ontsnappen en vluchtte. Bij terugkomst waren de slangen naar buiten geglipt. De zoektocht verloopt moeizaam. "Ze kunnen heel goed klimmen. Het is niet genoeg om op de grond naar de slangen te zoeken". Zo'n dertig politieagenten zijn op de been gebracht. De python is al gedood. De bewoners vrezen nog voor de wurgslang van twintig kilo. "Nee, vandaag gaat ze niet naar de speeltuin. Ik hoop dat de slang snel gevonden wordt en dat we weer buiten kunnen spelen". Tot die tijd kun je alleen nog maar wachten."

<http://frontpage.fok.nl/nieuws/397573/1/1/50/paniek-door-ontsnapte-boa-constrictor.html>

<http://www.demorgen.be/dm/nl/994/stand-der-dingen/article/detail/1137640/2010/07/27/Paniek-om-uitgebroken-boa-constrictor-in-Oostenrijk.dhtml>

7 <http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/1156557/2009/08/01/Ontsnapte-slangen-Hoogeveen-gevonden.dhtml>:

"De bewoners van de Laveranhof in Hoogeveen kunnen weer gerust gaan slapen. Vrijdagmiddag zijn de twee slangen gevonden die de gemoederen in de Drentse stad een paar dagen bezighielden. De slangen zijn met hulp van de particuliere speurhond Kaylee opgespoord. Dat liet de politie zaterdag weten.

De twee pythons werden gevonden in het huis waar ze ook verdwenen. Het ging om zogeheten koningspythons van ongeveer een meter

lang die tijdens de vakantie van de eigenaar wegglipten uit hun terrarium. De slangen zijn niet giftig en eten onder meer muizen en vogels.

Kaylee heeft een tijdje binnen en buiten gezocht en sloeg uiteindelijk aan bij een terrarium van een andere slang. Het dier komt van een hondentrainingscentrum uit Wenum (Gelderland)."

8 <http://www.allvoices.com/contributed-news/6394297-boa-constrictor-on-the-loose-in-the-city-of-graz-austria>:

"Boa constrictor on the loose in the city of Graz, Austria. Graz : Austria | Jul 27, 2010.

A three meter long boa constrictor has escaped after breaking the glass of the tank which held it captive and is on the loose in the southern suburb of Liebenau in Graz, the second largest city in Austria. "Vier Pfoten", an association for the protection of animals has criticized the government for not having any controls or laws regarding the keeping of wild animals in captivity. Members of the Police with dogs have combed the area in search of the snake, but their efforts have been unsuccessful.

...

[Amanda the escaped cobra has been found!](#) The Graz inhabitants can sleep again! Amanda, the 20 kg, 3 meter long cobra that escaped in Graz on Sunday has been finally found! It did not go very far, as it was hiding in its owner's kitchen!"

9 <http://www.thefreelibrary.com/BOA+KILLS+OWNER.-a0156028115>

10 http://articles.nydailynews.com/2010-06-11/news/27066930_1_constrictor-boa-pet-snake

11 <http://www.dogweb.nl/bijtincidenten.html#nieuws>

maar zie ook:

<http://www.kindenhond.be/?page=cijfers>

12 <http://www.elsevier.nl/web/Nieuws/Wetenschap/58361/Eerste-gezichtstransplantatie-ter-wereld.htm>

A.A. Verveen, 2013.
Ervaringen met een paartje Boa constrictor als huisdier.
17. De jachtfase 3 (slot): Boa als huisdier
Lacerta 71 (1): 4-17

A.A. Verveen, 2013.
Keeping a pair of Boa constrictor as pets:
17. The hunting period 3: Boa as a pet
Lacerta 71 (1): 4-17

© Copyright:
Creative Commons Licentie

volgens: / according to:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

berust bij: / belongs to:

Litteratura Serpantium & A.A. Verveen

Zie: / See:

<http://www.verveen.eu/Page002PublicDomain.htm>

Men mag de inhoud van dit artikel gebruiken mits er adequaat naar wordt verwezen (zie hierboven) en dat het in de bijbehorende lijst van publicaties wordt opgenomen, dit alles naar goed wetenschappelijk gebruik.

Bij het publiceren van een foto of grafiek moet de auteur ervan in het onderschrift worden vermeld.

The content may be used freely, under the condition adequate reference (see above), and that it is mentioned in the list of references accompanying the publication, on paper or other medium, such according to good scientific and public usage.

The author of a picture or graph also should be mentioned in the caption.